

Nr 523

Av fru **Gärde Widemar** och herr **Lundström**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i rättegångsbalken m. m.*

Mot den genom propositionen nr 172 till innevarande års riksdag föreslagna anordningen att rådhusrätt i de brottmål, som f. n. avgörs i juristkollegial sammansättning, skall vara domför med en lagfaren domare och nämnd med tre nämndemän synes ur rättsskipningssynpunkt icke några vägande invändningar kunna göras. Däremot synes enligt vår mening ur organisatoriska synpunkter vissa erinringar vara på sin plats. Den omständigheten att reformens framläggande redan nu betingas endast av förhållandena vid rådhusrätterna i landets största städer, i första hand Stockholm, leder i och för sig tanken till om ej en provisorisk speciallagstiftning borde övervägas för dessa städer, medan en mera generell reform finge anstå till dess samtliga spörsmål rörande rådhusrätternas framtida organisation erhållit sin lösning. Den i propositionen föreslagna anordningens genomförande i de mindre rådhusrätterna skulle otvivelaktigt komma att medföra organisatoriska svårigheter när det gäller dess inpassning i den nuvarande kollegiala domstolstypen. Till svårigheten att rationellt utnyttja domarpersonalen kommer också att en övergång till det nya systemet innebära ökad kostnadsbelastning genom inrättandet av nämnderna. Härtill kommer också att något behov av ändring i nu angivna hänseende icke visats föreligga beträffande de mindre rådhusrätterna. Dessa synes i allmänhet utan svårigheter kunna i nuvarande sammansättning fullgöra sina rättsskipningsuppgifter. Dessa omständigheter — främst de organisatoriska hänsynen — synes oss utgöra vägande skäl att i stället genomföra en anordning, enligt vilken möjlighet beredes de städer, vilka själva anser det påkallat, att övergå till den nya organisationen. Härigenom skulle medges en smidigare övergång, något som vore av värde särskilt för de städer, där olägenheter av förut angiven art eljest skulle uppkomma. Tekniskt torde frågan kunna erhålla den lösningen att de nya domförhetsreglernas tillämplighet skulle beträffande varje rådhusrätt göras beroende av förordnande av Kungl. Maj:t efter framställning från vederbörande stad. Även andra lösningar är emellertid tänkbara. Vi kan icke finna att mot en dylik ordning skulle kunna anföras några större principiella betänkligheter. Flera av de remissinstanser, som yttrat sig över stadsdomstolsutredningen, har också varit inne på sådana linjer som här antytts. Vi vill därför föreslå

att övergången till den nya ordningen beträffande domförheten måtte regleras på sätt som ovan angivits.

Enligt nuvarande bestämmelser skall i rättens protokoll antecknas utsaga av vittne, sakkunnig, part under sanningsförsäkran eller målsägande, då han höres i anledning av åklagarens talan, allt i den omfattning utsagan kan antagas vara av betydelse i målet. Rätten äger emellertid också förordna att sådan utsaga skall, i stället för att antecknas i protokollet, upptagas på fonetisk väg, d. v. s. genom s. k. ljudupptagningsapparat. Denna anordning bygger på den förutsättningen att upptagningen skall omfatta utsagan i dess helhet. I propositionen föreslås nu att regeln om att protokollsanteckningar icke skall omfatta mer än vad som kan antagas vara av betydelse i målet utsträcker att omfatta även fonetiska direktupptagningar. Vi kan icke finna annat än att en dylik anordning skulle vara till nackdel för rättsskipningen. Det är oftast svårt att i förväg göra en bedömning i vad mån t. ex. en vittnesutsaga innehåller betydelsefulla uppgifter. Regeln skulle kunna föranleda till att det under handläggningens gång kunde finnas erforderligt att göra avbrott i förhören för uteslutande av vissa partier däri. Upprepade sådana avbrott skulle onekligen på ett allvarligt sätt inverka störande på förhandlingens jämna förlopp. Vi anser att de skäl som kan anföras mot den föreslagna lagändringen väger tyngre än de som eventuellt kan sägas tala i motsatt riktning. Denna reform bör därför icke genomföras. Behovet av lättnader på detta område bör enligt vår mening främst tillgodoses genom erforderliga ytterligare begränsningar i skyldigheten för domstolarna att göra utskrift av fonetiska upptagningar.

Propositionen innehåller ett uttalande från departementschefens sida som går ut på att i fortsättningen begränsa användningen av rättsbildad personal som protokollförare. Vi vill i detta sammanhang endast fästa riksdagens uppmärksamhet härpå och tillkännage att enligt vår mening skulle en utveckling i sådan riktning icke leda till en god ordning. En följd härav skulle bli att domaren nödgades under målets handläggning i alltför stor utsträckning ha överinseende över protokollföringen, vilket medför att utrymmet för hans övriga och betydelsefulla funktioner beträffande målets handläggning i motsvarande mån minskas.

Under hänvisning till det anförda får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av förevarande proposition måtte beakta ovan anförda synpunkter och att vederbörande utskott måtte utarbeta härav föranledda förslag till lagtext.

Stockholm den 26 april 1957

Ingrid Gärde Widemar

Birger Lundström